

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 17/2021-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Foltánom, advokátom, SNP 708, Galanta, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod č. k. 5 To 37/2019 a jeho rozsudku z 20. júna 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 19/2020 z 25. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod č. k. 5 To 37/2019 a jeho rozsudkom z 20. júna 2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 5 To 37/2019 z 20. júna 2019 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trnave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **346,26 eur** (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených v čl. 46

ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 37/2019 a jeho rozsudkom z 20. júna 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tdo 19/2020 z 25. júna 2020. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 17/2021 z 19. januára 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie (výrok 1) a zároveň odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu č. k. 5 To 37/2019 z 20. júna 2019 do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 T 64/2016-645 z 13. februára 2019 uznaný vinným zo spáchania zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za ktorý mu bol podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m) a § 38 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní štyroch a pol roka, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradený do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň bol sťažovateľovi podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložený aj trest prepadnutia v rozsudku konkretizovaných vecí.

4. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal prokurátor Okresnej prokuratúry Galanta (ďalej len „prokurátor“) odvolanie v neprospech sťažovateľa, na základe ktorého krajský súd rozsudkom č. k. 5 To 37/2019-676 z 20. júna 2019 podľa § 321 ods. 1 písm. b) a e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odvolaním napadnuté prvostupňové rozhodnutie zrušil v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku sám uznal sťažovateľa vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, a za spáchanie ktorého mu podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. m) a § 38 ods. 2 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody v trvaní desiatich rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Rovnako krajský súd uložil sťažovateľovi trest prepadnutia v rozhodnutí označených vecí.

5. Rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol mimoriadnym opravným prostriedkom – dovolaním, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) a k) Trestného poriadku, ktoré však najvyšší súd uznesením č. k. 5 Tdo 19/2020 z 25. júna 2020 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutým rozhodnutiam podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že krajský súd v napadnutom rozsudku bez vykonania dokazovania podstatne zmenil zistený skutkový stav a právnu kvalifikáciu skutku, čím porušil § 322 Trestného poriadku. Krajský súd podľa sťažovateľa neprípustne prehodnotil skutkové závery okresného súdu, pritom sám nevykonaním hodnotené dôkazy, čím porušil zásady ústnosti a priamosti trestného konania. Chybným hodnotením subjektívnej stránky mal krajský súd podľa názoru sťažovateľa podstatne sprísniť jeho trest, a to bez toho, aby o takej možnosti bol upovedomený.

7. Sťažovateľ je presvedčený, že nebolo s istotou dokazované (preto ani dokázané), že sa dopustil trestného činu, preto krajský súd porušil aj zásadu prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy.

8. Zároveň bola podľa sťažovateľa v konaní porušená aj zásada *ne bis in idem* (nie dvakrát o tom istom) upravená v čl. 50 ods. 5 ústavy, keďže návyková látka, pre zadováženie a prechovávanie ktorej bol krajským súdom odsúdený, pochádzala z trestnej činnosti, za ktorú už bol v minulosti odsúdený v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 29T/134/2013, a teda došlo k odsúdeniu sťažovateľa „*dvakrát za jeden skutok trvajúceho trestného činu*“.

9. Najvyššiemu súdu sťažovateľ vytýka, že na jeho relevantné námietky vôbec nereagoval a v jeho rozhodnutí sa prejavila nesprávna aplikačná prax, keď veľmi reštriktívnym spôsobom aplikuje ustanovenia o dovolaní v tom zmysle, že nepripúšťa revíziu skutkových zistení, čo podľa presvedčenia sťažovateľa odporuje zmyslu a zámeru zavedenia tohto mimoriadneho opravného prostriedku do trestného procesu. Nesprávne zistenie skutkového stavu má, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, tak ako to sťažovateľ prezentoval v podanom dovolaní.

10. Sťažovateľ nesúhlasí ani so záverom najvyššieho súdu prijatým vo vzťahu k namietanému porušeniu zásady nie dvakrát o tom istom, a považuje ho za v rozpore aj s tým, čo tvrdil prokurátor v trestnom konaní, že v tejto otázke treba vychádzať z priznania sa sťažovateľa ako obžalovaného, keďže žiaden iný dôkaz k tejto otázke neexistuje.

11. V rozhodnutí najvyššieho súdu podľa sťažovateľa absentuje aj odpoveď na tvrdenie, že krajský súd nemohol prísnejšie kvalifikovať konanie sťažovateľa ako súd prvého stupňa.

12. Z uvedeného potom sťažovateľ vyvodzuje, že boli porušené jeho základné práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III. Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

13. Vyjadrenie krajského súdu k ústavnej sťažnosti spočívalo v jeho poukaze na odôvodnenie písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku s doplnením, že napadnutý rozsudok bol vydaný na základe odvolania prokurátora, ktorý nepoužitie prísnejšej právnej kvalifikácie ani nesprávne

vymedzenie časového obdobia páchania skutku v odvolaní namietal. Preto ak krajský súd vyhovel odvolaniu prokurátora, nemohlo byť pre obvineného takéto rozhodnutie neočakávané.

14. Vo vzťahu k dodržaniu zásady *ne bis in idem* sa krajský súd stotožnil so záverom najvyššieho súdu uvedeným v dovolacom rozhodnutí.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

15. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v napadnutom uznesení vyhodnotil sťažovateľom v dovolaní uplatnené námietky týkajúce sa dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ako také, ktoré smerujú proti správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa a proti hodnoteniu vykonaných dôkazov, avšak tieto podľa ustálenej súdnej praxe nie je možné uplatňovať v dovolaní. Dodal, že konaním najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nemohla byť porušená zásada prezumpcie neviny, keďže konal už o právoplatnom rozhodnutí.

16. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku najvyšší súd odkázal na závery napadnutého uznesenia, na ktorých zotrval a doplnil, že aj z okolností uvedených v skutkovej vete vyplývalo, že išlo o iný skutok, a to o prechovávanie omamnej látky v inom množstve, uloženej v inej veci a na inom mieste. To, že si mal sťažovateľ omamnú látku, v súvislosti s ktorou bol odsúdený v dvoch meritórnych rozhodnutiach, zadovážiť naraz, nebolo určujúce.

17. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení konštatoval, že sa v napadnutom uznesení zaoberal dovolacími námietkami sťažovateľa a aj o nich meritórne rozhodol. Pokiaľ sťažovateľ namietal ustálenú rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu vo vzťahu k nepripusteniu revízie skutkových zistení rozhodnutí súdov nižšieho stupňa, poznamenal, že uvedené vyplýva výslovne zo zákonnej úpravy § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a v opačnom prípade by sa dovolací súd dostal na úroveň „tretej inštancie“, resp. ďalšieho odvolania ako riadneho opravného prostriedku zameraného na preskúmavanie rozhodnutí odvolacích súdov, a to v rozpore s tým, že inštitút dovolania má podľa právnej úpravy v Trestnom poriadku slúžiť na nápravu v zákone výslovne uvedených právnych pochybení súdov a predstavovať výnimočné prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty.

18. K tvrdeniu sťažovateľa, že krajský súd nemohol prísnejšie právne posúdiť skutok ako súd prvého stupňa, najvyšší súd uviedol, že takéto námietka v dovolacom konaní zo strany sťažovateľa nebola výslovne uplatnená. Sťažovateľ podľa najvyššieho súdu namietať iba to, že krajský súd podstatným spôsobom zmenil zistený skutkový stav tým, že časovo vymedzil skutok, pritom zmenil právnu kvalifikáciu skutku spôsobom uvedeným v dovolaní a následne sa sťažovateľ venoval pojmom skutok, pokračovací trestný čin a pokračovanie v konaní, avšak dovolací súd je viazaný uplatnenými dovolacími námietkami a nemôže posudzovať dovolaním napadnuté rozhodnutie z iných, v dovolaní neuplatnených námietok.

19. Na základe uvedeného najvyšší súd považoval ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú a k porušeniu označených práv napadnutým uznesením podľa jeho názoru nedošlo.

III.3. Replika sťažovateľa:

20. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že kvalifikačný znak – páchanie trestného činu po dlhší čas – upravený v § 138 Trestného zákona ako jeden zo závažnejších spôsobov konania, sa v celom trestnom konaní vôbec nespomínal a ani nepreukazoval. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je konanie určitej intenzity, ktoré zvyšuje protiprávnosť konania uvedeného v základnej skutkovej podstate. Avšak, ako sťažovateľ zvýraznil, v jeho trestnej veci žiadne takéto okolnosti nielenže neboli preukázané, ale ani riadne dokazované.

21. V ostatnom sťažovateľ považoval svoju ústavnú sťažnosť za úplnú.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

22. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože je na základe podaní účastníkov a písomností predložených ústavnému súdu, ako aj s prihliadnutím na predmet konania zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie, resp. hlbšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj porušením prezumpcie neviny a zásady *ne bis in idem* spočíva v jeho tvrdení, že krajský súd v odvolacom konaní v rozpore s § 322 ods. 3 Trestného poriadku prehodnotil dôkaz vykonaný okresným súdom, v dôsledku čoho podstatným spôsobom zmenil súdom prvého stupňa zistený skutkový stav, a tým aj právnu kvalifikáciu skutku, pre ktorý bol stíhaný a odsúdený, pritom tento dôkaz krajský súd sám v odvolacom konaní nevykonal a zároveň bol v rozpore so zákonom odsúdený na podstatne prísnejší trest. Podľa sťažovateľa tiež došlo k jeho odsúdeniu za trestnú činnosť, za ktorú už bol v minulosti odsúdený v inom trestnom konaní. V dovolacom konaní pred najvyšším súdom pritom k náprave uvedených pochybení krajského súdu nedošlo.

24. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že v zmysle svojej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali

za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05).

25. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 5 To 37/2019-676 z 20. júna 2019, zhrnul odvoláciu argumentáciu prokurátora tak, že táto smeruje proti nesprávnemu zisteniu skutkového stavu okresným súdom, z čoho vyplýva nesprávne právne posúdenie skutku a uloženie trestu mimo zákonom stanovenú trestnú sadzbu. Následne krajský súd uviedol, že zhodnotenie vykonaného dokazovania, ako aj závery, ku ktorým dospel okresný súd, nepovažoval za správne, pretože neboli výsledkom racionálneho hodnotenia vykonaných dôkazov. Podľa krajského súdu nebolo zrejmé, prečo okresný súd na jednej strane uveril tvrdeniam sťažovateľa, že vecné dôkazy (omamné látky) nájdené v motorovom vozidle, ktoré preukazujú spáchanie trestnej činnosti, patria sťažovateľovi, no na druhej strane mu neuveril, že tieto omamné látky prechovával v motorovom vozidle od roku 2012 až do apríla roku 2015.

26. K tvrdeniu sťažovateľa, že „drogy“ pochádzajú z obdobia, keď bol odsúdený za rovnaký druh trestnej činnosti vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 29 T 134/2013, a teda predstavujú zvyšok omamnej látky, ktorú vtedy polícia nenašla, a preto nemôže byť v súvislosti s týmito drogami v súčasnosti odsúdený, krajský súd uviedol, že tento predpoklad sťažovateľa je mylný, pretože jeho výpoveď jednoznačne svedčí o tom, že schoval a následne úmyselne prechovával zvyšok nenájdenej „marihuany“, na ktorú, podľa vlastného vyjadrenia, časom aj zabudol (čo môže byť logické vysvetlenie otázky, ktorú si položil prvostupňový súd – prečo sa obžalovaný nezbavil zvyšku drog).

27. Podľa krajského súdu bolo možné zhrnúť, že nebol dôvod na to, aby okresný súd jednej časti výpovede sťažovateľa (o tom, že je vlastníkom omamnej látky, ako i ďalších vecných dôkazov nájdených v motorovom vozidle) uveril a inej časti jeho výpovede (že tieto veci prechovával v roku 2012) nie.

28. Odvolací súd v súlade s názorom prokurátora uzavrel, že prechovávanie omamnej látky sťažovateľom v období od roku 2012 do apríla roku 2015 napĺňa kvalifikačný znak skutkovej podstaty zločinu podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, teda spáchanie zločinu uvedeného v § 172 ods. 1 Trestného zákona závažnejším spôsobom konania, po dlhší čas.

29. Krajský súd si neosvojil názor okresného súdu, že ak by malo byť konanie sťažovateľa kvalifikované ako páchané po dlhšiu dobu, malo byť proti sťažovateľovi vznesené obvinenie v tomto duchu, pretože pokiaľ z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní vyplynuli skutočnosti odôvodňujúce úpravu skutkovej vety, a tým aj zmenu právnej kvalifikácie, bolo podľa odvolacieho súdu povinnosťou okresného súdu upraviť skutkový stav a právnu kvalifikáciu tak, aby tieto boli v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania pri zachovaní totožnosti žalovaného skutku v súlade s § 278 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa názoru krajského súdu úprava skutku tak, ako ju urobil odvolací súd v tomto rozsudku, zachováva požiadavku totožnosti skutku, pre ktorý bola podaná obžaloba, so skutkom, pre ktorý bol obžalovaný uznaný za vinného.

30. Napokon krajský súd dodal, že vzhľadom na skutočnosť, že prvostupňový súd vo vzťahu k rozhodnutiu o napadnutých výrokoch vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, mohol

odvolací súd po zrušení odvolaní napadnutých výrokov o vine a treste sám postupovať podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku.

31. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol s odôvodnením, že vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku sťažovateľ uplatnil námietky, ktorými vybočil z deklarovaneho dovolacieho dôvodu, pretože tieto smerovali proti správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa, ako aj proti hodnoteniu vykonaných dôkazov, ktoré najvyšší súd v dovolacom konaní (podľa označeneho ustanovenia Trestného poriadku) nie je oprávnený posudzovať, ale je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa. Dovolací súd uviedol, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený (sťažovateľ) v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. V tomto smere dovolací súd odkázal na ustálenú judikatúru k výkladu a aplikácii dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

32. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku najvyšší súd konštatoval, že námietky sťažovateľa sú v tomto smere nedôvodné a neobsahujú žiadne relevantné argumenty, ktoré by mali zakladať jeho naplnenie. Poukázal na skutočnosť, že minulé odsúdenie sťažovateľa, za ktoré bol právoplatne odsúdený rozsudkom okresného súdu z 18. novembra 2013, nemôže byť tým istým odsúdením pre ten istý skutok, pretože skutok, ako aj zaistené omamné látky z druhého odsúdenia boli rozdielneho množstva, ako aj kvality a boli taktiež zaistené, ako aj odovzdané v rámci iného časového obdobia. Rozpor v použití obdobia v rámci minulého a posledného odsúdenia v časti časového rozmedzia od mája roku 2012 do 18. augusta 2012 nič zásadne nemenilo na postavení sťažovateľa a jeho odsúdení, pretože aj keby bol skutok upravený v zmysle časového obdobia až od 19. augusta 2012, stále by konanie obvineneho napĺňalo právnu kvalifikáciu, ktorú správne a v súlade so zákonom ustálil krajský súd.

33. K právnej kvalifikácii konania sťažovateľa, tak ako ju upravil krajský súd, najvyšší súd uviedol, že táto zodpovedala priebehu skutkového deja uvedeneho vo výroku napadnutého rozhodnutia krajského súdu po objektívnej i subjektívnej stránke, a považoval ju za správnu. Sťažovateľovi tak bol správne a v súlade so zákonom uložený trest odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby vo výmere 10 rokov a zákonu zodpovedalo aj zaradenie sťažovateľa do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom strázenia.

34. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestrannne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

35. Z pohľadu ústavnoprávneho bolo v danom prípade potrebné určiť, či ide o takú jeho povahu, keď nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych ústavných sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv (III. ÚS 113/2015).

36. Ústavný súd v danom prípade najskôr posudzoval, či v konaní pred všeobecnými súdmi nebolo porušené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré zakotvujú všeobecné zásady spravodlivého procesu, garantujú každému možnosť domáhať sa stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a zaručujú právo každého na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Ústava ďalej upravuje povinnosť všeobecných súdov postupovať spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Tento princíp obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy zaisťuje právo jednotlivca domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na príslušnom orgáne verejnej moci a zároveň predstavuje materiálny obsah procesných garancií obsiahnutých v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy.

37. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predovšetkým namieta, že mu odvolací súd svojím postupom a rozhodnutím uprel právo na spravodlivý proces, keď sa odchyľil od skutkových zistení urobených súdom prvého stupňa, zmenil tak hodnotenie dôkazu vykonaného pred týmto súdom, avšak sám predmetný dôkaz nevykonal.

38. Krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. b) a e) Trestného poriadku.

39. Odvolacie konanie podľa Trestného poriadku je teda založené na prevažujúcom apelačnom princípe s určitými prvkami kasácie. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že je nutné z dôvodov uvedených v § 321 ods. 1 Trestného poriadku zrušiť napadnuté rozhodnutie, spravidla priamo sám vo veci meritórne rozhodne a vec nevracia súdu prvého stupňa. Takto však môže postupovať, len ak by nešlo o prípad, keď by doplnenie konania bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo by to mohlo viesť k iným skutkovým záverom, čím by odvolací súd nahradzoval činnosť súdu prvého stupňa (§ 322 ods. 1 Trestného poriadku). Základné podmienky, za ktorých môže dôjsť k meritórnemu rozhodnutiu veci odvolacím súdom, výslovne uvádza § 322 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý upravuje, v akých prípadoch sa odvolací súd môže odchyliť od skutkového zistenia súdu prvého stupňa. Ustálená judikatúra všeobecných súdov (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 4 Tdo 55/2015 a č. k. 4 Tdo 56/2015, obe z 31. mája 2017, alebo č. k. 2 TdoV 4/2014 z 13. mája 2015), tak aj právna teória (porovnaj pri obdobnej právnej úprave Šámal, P., Král, V., Baxa, J, Púry, F. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002) uvedené ustanovenie Trestného poriadku interpretuje v tom zmysle, že je zásadne neprípustné, aby odvolací

súd sám rozhodol rozsudkom bez toho, aby nevykonal žiadne dôkazy a menil by skutkový stav zistený súdom prvého stupňa na hlavnom pojednávaní. Pokiaľ teda odvolací súd považuje rozsah dokazovania pred súdom prvého stupňa za úplný, ale vykonané dôkazy hodnotí inak, nemôže rozhodnúť po zrušení prvostupňového rozsudku bez priameho vykonania dotknutých dôkazov v rámci verejného zasadnutia. Ak sa napríklad odvolací súd nestotožní s hodnotením výpovede určitého svedka a so záverom urobeným z jeho obsahu, mal by sám tohto svedka vypočuť, aby si tým vytvoril dostatočný podklad na odchyľne hodnotenie aj pre zmenu skutkových záverov, ktoré z toho vyplývajú. Postup odvolacieho súdu pri hodnotení dôkazov je prejavom zásady priamosti (§ 2 ods. 18 Trestného poriadku) a zásady bezprostrednosti (§ 2 ods. 19 Trestného poriadku), ktoré sú kľúčovým znakom dokazovania v trestnom konaní.

40. Aj keď krajský súd v napadnutom rozsudku deklaroval postup podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, z obsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia a vyžiadanej zápisnice o verejnom zasadnutí z 20. júna 2019 zjavne vyplýva, že podmienky pre takýto postup nespĺnil. Záver krajského súdu, že sťažovateľ prechovával omamnú látku už od roku 2012, je zmenou skutkového stavu zisteného okresným súdom, ktorá sa odrazila na prísnejšej kvalifikácii skutku (po dlhšiu dobu) a novo uloženom treste. Krajský súd k nemu dospel po tom, ako rozdielnym spôsobom hodnotil okresným súdom vykonaný dôkaz, ktorým bola výpoveď samotného sťažovateľa. Zatiaľ čo súd prvého stupňa zhodnotením obsahu výpovede sťažovateľa dospel k záveru, že omamná látka, v súvislosti s ktorou bol trestne stíhaný a napokon uznaný vinným a odsúdený, nebola sťažovateľom zadovážená už v roku 2012, tak podľa krajského súdu nebol dôvod neveriť výpovedi sťažovateľa, ktorý tvrdil opak. Krajský súd teda odlišne hodnotil dôkaz. V konečnom dôsledku o tom svedčí aj odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd uviedol, že zhodnotenie vykonaného dokazovania, ako aj závery, ku ktorým dospel okresný súd, neboli výsledkom racionálneho hodnotenia vykonaných dôkazov.

41. Ku konštatovaniu krajského súdu, že prvostupňový súd vo vzťahu k rozhodnutiu vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, a preto mohol odvolací súd po zrušení odvolaním napadnutých výrokov o vine a treste sám postupovať podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, ústavný súd pre úplnosť pripomína, že vykonávané dôkazy ešte nepredstavujú skutkové zistenia. Vytvárajú však nevyhnutný podklad na ich vyhodnotenie a vytvorenie záverov o tom, či, ako a k akému skutku došlo. Až tieto závery, ktoré vyústili do tzv. skutkovej vety výroku rozsudku, predstavujú skutkový stav zistený v rozhodnutí.

42. V posudzovanej veci ústavný súd dospel k záveru, že ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím krajský súd porušil § 322 ods. 3 Trestného poriadku, pretože zrušil rozhodnutie okresného súdu a sám meritórne rozhodol na základe odlišného hodnotenia dôkazu vykonaného súdom prvého stupňa a sám tento dôkaz na verejnom zasadnutí nezopakoval a neumožnil sťažovateľovi sa k novo nastolenému stavu veci vyjadriť.

43. Z pohľadu ústavnoprávneho tak zaťažil svoje rozhodnutie a konanie predchádzajúce jeho vydaniu vážnou chybou, ktorá vo svojom dôsledku spôsobila porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to porušením základných ústavným poriadkom chránených zásad trestného konania – zásady ústnosti a bezprostrednosti (čl. 48 ods. 2 ústavy).

44. S prihliadnutím na uvedený záver ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 5 To 37/2019 z 20. júna 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde je krajský súd viazaný názorom ústavného súdu, preto jeho úlohou bude po vrátení mu veci na ďalšie konanie rešpektovať názor vyplývajúci z dosiaľ uvedeného odôvodnenia tohto rozhodnutia.

45. Ústavný súd vedený princípom minimalizácie zásahu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ďalšími námietkami sťažovateľa nezaoberal, pretože uvedené zistenia postačujú na zrušenie napadnutého rozhodnutia a zrušujúcim nálezom ústavného súdu bude sťažovateľovi otvorená možnosť uplatniť ich v následnom konaní pred všeobecnými súdmi.

46. Ústavný súd vzhľadom na výsledok svojej prieskumnej právomoci vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu nepovažoval za potrebné či nevyhnutné vecne sa zaoberať námietkami smerujúcimi proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, pretože na kasáciu rozsudku krajského súdu vzhliadol ako na dostatočné zavŕšenie sťažovateľom požadovanej ústavnoprávnej ochrany jeho základných práv, keďže týmto postupom zároveň došlo k eliminácii prípadných pre sťažovateľa negatívnych účinkov dovolacieho rozhodnutia. Navyše, procesné štádium, v ktorom sa vec sťažovateľa ocitne po jej vrátení ústavným súdom krajskému súdu, navodzuje nadbytočnosť vstupu právomoci ústavného súdu do dovolacieho konania.

47. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 5 Tdo 19/2020 z 25. júna 2020 nevyhoviel, keď zrušením rozsudku krajského súdu považoval ústavné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na prístup k súdu za dostatočne naplnené.

VI.

Primerané finančné zadost'učinenie

48. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur. Z čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že finančné zadost'učinenie ústavný súd môže, ale nemusí priznať. Takéto zadost'učinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovŕšiť ochranu porušeného základného práva iným ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08, III. ÚS 623/2017).

49. Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľa účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadost'učinenie nepriznal.

VI.

Trovy konania

50. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 346,26 eur. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, ústavný súd bol viazaný návrhom sťažovateľa, inak by mu patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 567,28 eur.

51. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (replika k vyjadreniam najvyššieho súdu a krajského súdu).

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu